

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3173

Dva obraza.

Nad vsak dvom je, da preživlja poleg ročnega delavca tudi intelektualni delavec res težko fazo svojega duševnega jaza. Ne posredno je isto povzročil nejasni, vse prej ko optimistični položaj njegove materialne uravnovešenosti.

Pri današnjem gmotnem položaju, po trdovratno se vzdržujočih, več ali manj jasno izraženih za enkrat se ne realiziranih lepih obljubah je mogoče razumeti depresijo, ki se polašča predvsem učiteljskega stanu.

Prav počasi leze ta strup v naše vrste in povzroča malodušje. Grabi in duši vse vrednotice, ki si jih je kdaj postavila zlata učiteljeva duša v hram svojega svetišča. Ubi-ja namene ideala, dati iz vse duše, dati in blagosloviljaje dvigati kar je dobrega, sejati in gojiti, kratko, biti vrtnar joltarja domovine.

Vsak zdrav organizem, tak je še v pretežni večini jugoslovnski učitelj, se neko dobo bori in zoperstavlja udarajočim strupom in jih paralizira. Ta naš protistrup je bil vedno neomajni optimizem. Vera v boljše bodočnost! Poudarjam — v materialno bodočnost, ki bi nam omogočila zmagati veliko in odgovorno nalogo izobraževanja najširših plasti naroda.

Kje naj bi bila ta ekonomija naših sil? Ali ne znači to delo, ki ga je povečini učiteljstvo doslej prav tako in rado vršilo, se da nekaj nemogočega za onega učitelja, ki bi to rad, napravil, a mu trenutno roka peša, ker mu zmanjkujeta fizičnih sil v borbi za ohranitev sebe in družine in ker je ne vodi sila optimizma? Ne pustite nas, da moramo v temi dvomov čakati drobca z mize koder že leto dni jedo drugi? Mar nam ne gre za novo delo tudi primerno plačilo, ne kot nagrada, nego kot najni penzum za res dosledno izvajanje nam naloženih dolžnosti med narodom? Kot potrebo za izrabljeno energijo! Kot sredstvo, da nam sploh omogočijo to delo. Ali res ne morejo razumeti merodajni krogi, da je vse to delo zvezano tudi z neizogibnimi gmotnimi izdatki učitelja, kar pomeni odtrgati samemu sebi od že itak nezadostnih sredstev? Če tega ne bo, ni pričakovati sadov, ker delo ne bo več ide-

alno mogoče, nego bo postalo pravcato težko s' vsemi atributi. S tem pa bo umirala idealna prosveta. Vse delo bo viselo pri neizpeljanih načrtih, napisanih poročilih, papirnata prosveta, v košu malodušja.

Od kod vse to?

Kaj se je izpremenilo?

Obljubljali so nam novi uradniški zakon, kolportirali so se baje celo tiskane tabele novih plač. A vse je zopet utihnilo, nade so padle.

Za tem so sledile treznejše, še vedno verjetne številke. Tudi to je utihnilo.

Nenadoma, čeprav smo tiščali ušesa, se je pojavila od ušes do ušes vest o znižanju naših prejemkov. Med tem ko je dobila prva kategorija precejšen pribitek k prejšnjim prejemkom, so se izboljšali prejemki skoro vseh skupinam druge kategorije. Ali naj le učitelj odide praznih rok?

Nekoga dne so dobile že tako obremenjene občine naloge dajatev stanarja in kuriva učiteljstvu.

Komaj da smo izlezli iz šoli in učiteljstvu nenaklonjene atmosfere strankarskega ščuvanja proti šoli in učiteljstvu, pa pride to, ki je usodno zasovražilo šolo in učiteljstvo in odtujilo narodu.

In še to in ono. Zadnje dni se pa vedno bolj trdovratno vzdržujejo vesti o poslabšanju. Odkod vse to? Čemu nobenega demantija? Morda je res, da je strah tudi v tem slučaju prazen in ima le velike oči? Ampak, ko je pa vse tako neverjetno. Navajeni smo že, hvala metodi, verjeti — le slabo.

To je naš drugi obraz, ki ga nadenemo, kadar ob neplačanih računih in kopicah terjatev in neverjetnih naklepih za bodočnost premišljujemo naš položaj.

Kakšen pa je naš prvi obraz? Se poln idealizma! Poglejte naše delo v družini, šolah, med narodom! Poglejte ga in premerite pot, ki jo mora hoditi solnce naše vere, ki jo mora kreniti uvidenost odločujočih najvišjih faktorjev, da bo nekoč senca prvega obraza zakrila togošno masko obraza, ki se nam reži v premišljanjih!

Nismo fizičubili nade, da se skoraj to zgodi.

Ami.

Sodelovanje učiteljstva pri sokolski vzgoji.

Te dni so dobile vse šole odlok ministra prosvete, kraljevine Jugoslavije, oddelek za osnovni pouk O. N. br. 87.082 od 25. novembra 1930, ki pravi:

Z zakonom Sokola kraljevine Jugoslavije je ustanovljen državni Sokol. S pravili o organizaciji in poslovanju Sokola kraljevine Jugoslavije in z uredbo o olajšavah v pogledu vojaške obveznosti v kadru za člane Sokola kraljevine Jugoslavije je predpisana organizacija, delo in ideologija in olajšave, ki so dane za člane Sokola glede vojne službe.

Sokol kraljevine Jugoslavije ima nalogo, da dvigne telesno zdravje, moralno jakost, intelektualen razvoj in nacionalno zavest državljanov kraljevine Jugoslavije. To delo vrši Sokol z vzgojo telesa, duše in duha po Tyrševem sestavu, udomačenem v našem narodu.

Ker spada tako delo Sokola v prvovrstno delo na narodnem izobraževanju, katero je predpisano za učitelje in učiteljice z zakonom o narodnih šolah, zato na osnovi čl. 1. Zakona o Sokolu kraljevine Jugoslavije in čl. 1. 36., 42. (toč. 14.), 69., 78. (toč. 1.), 81., 82., 98. (toč. 3.), 104., 105., 106., 114. (toč. 6.), 117. (toč. 23., 25. in 29.), 122 (toč. 1. 13. in 15.), 145. (toč. 3.), in čl. 118. (toč. 6. in 7.) zakona o narodnih šolah

odrejam:

vsem šolskim nadzornikom, upraviteljem in učiteljem (icam) meščanskim in narodnim šol: 1. V najkrajšem času naj se vsi učitelji in učiteljice seznanijo z zakonom o Sokolu kraljevine Jugoslavije (»Prosvetni Glasnik«, zv. 12. od 1929. in »Služb. Nov.« od 6. decembra 1929.) ter s statuti, organizacijo in poslovanjem SKJ (»Prosvetni Glasnik« zv. 2. od 1930. in »Služb. Nov.« od 15. februarja 1930.)

Šematizem učiteljstva,

državnih in privatnih osnovnih in meščanskih šol, razvrščen po banovinah in v abecednem redu (označuje ime in priimek, položaj in kraj službovanja ter zadnjo pošto priobčuje zajemčeno točko:

„Prosvetni koledar“

za leto 1931. knjiga I., ki vsebuje tudi vse zakone, uredbe, pravila in pravilnike, tičoe se učiteljstva in šol. Naročnina v znesku Din 40 — v številki poštino, naj se pošlje na:

Drž. pov. Nakladna knjižara

školski odio — Zagreb, Ilica br. 52

Naši prosvetni domovi.

Ekskurendna šola, ali šolska stanica po novem zakonu o narodnih šolah.

Tip gorske šole na Kalu nad Dolom pri Hrastniku.

(Jutro)

Pod priljubljeno izletno točko Mrzlice, 1119 m se nahaja na vzhodni strani parobka več raztresenih hišic, malo, revno selišče, ki tvorijo skupaj kraj Kal 923 m visoko. Tukaj je sezidala občina Dol pri Hrastniku novo šolsko poslopje v švicarskem gorskem stilu. Služi sedaj kot ekskurendna šola, po novem »šolska stanica«, za deco na strmih Kalu, 45 stop. pobočja, ker bi sicer ostali otroci in odrasli analfabeti. Stavba se je zaradi teren-skih in vremenskih nepravilnosti zidala 2 leti, tako, da je bila končana leta 1928.

Poučevati hodi tja gor tedensko trikrat učitelj iz dolske šole. Skromno honoracijo mu za velik trud preskrbi krajni šolski odbor.

Pebivalci se trudijo z gorskimi svetom, ki nerad da kos kruha. Pozimi jih zamete sneg, da so popolnoma odrezani od sveta. Prejšnje čase so imeli šolo v najeti sobi nekake kmeta, ki pa je pogorela.

Dolski župan g. Draksler in šolski upravitelj nove šole kraljice Marije na Dolu tov. Jurko, ki imata velike zasluge za obe šoli, sta prišla na Kal kjer sta z z izobrazbo vnetim prebivalstvom podvela vse korake za zidavo nove šole.

Občinski odbor je soglasno izglasoval 180.000 Din za novo gorsko šolo, ki stoji sicer na kamenitih tleh, brez lišča in skromna, a je tem večjega pomena za kulturno in

prosvetno življenje prebivalstva. Pa ne samo to, temveč tudi za gospodarski napredek.

Učni načrt se v glavnem nanaša le na čitanje, pisanje, računstvo, verouk in nekoliko na nazorni gospodarski pouk. Ne manjka pa šoli, katero obiskuje 25 do 28 učencev, drevsnice. Pa tudi vodovod so poskrbeli za vedni občani.

Notranjščina poslopja sestoji iz prostorov učilnice, sobe za učitelja predprostora in stranišč. V ostalem je stavba prav lična in ustreza svojemu namenu le škoda, da se za more vršiti zaradi vremenskih nepravilnih pouk na Kalu samo v poletnem času od aprila do oktobra vsakega leta. Pozimi ni pouka, ker so pota neprehodljiva in je šola čez okna v snegu. Otroci hodijo z veseljem v šolo in ni eden ne izostane brez tehtnega ali neopravičljivega razloga od pouka.

Vodovod služi tudi za hiše in hleve, kar je velik pridobitek za prebivalstvo.

Ker so pobočja okoli Kala pripravna za sadjereje, je šolski upravitelj tov. Jurko iz Dola uredil tudi drevsnico, kjer se vzgajajo sadne vrste, ki so za to lego najpripravnije in je preskrbljeno tudi za gospodarsko napredovanje prebivalcev.

Šola ima dane vse pogoje, da se po novem zakonu o narodnih šolah pretvori lahko iz šolske stanice v ambulatno šolo.

Predsednik UJU pri gospodu ministru prosvete.

Vprašanje izboljšanja gmotnega položaja učiteljstva. — Učiteljska stanarina. — Posojila za zidanje naturalnih stanovanj.

Predsednik tov. Rabrenović je bil 1. t. m. pri g. prosvetnem ministru zaradi potrebnega obvestila in vlog glede aktualnih vprašanj, ki zanimajo učiteljstvo.

Pri tej priliki je g. minister izjavil svojo polno gotovost in prepričanje, da bo rešeno učiteljsko gmotno vprašanje po želji in pričakovanju učiteljstva tako, kakor za ostale uradnike z isto predizobrazbo.

Vršil se je tudi dolg razgovor o učiteljski stanarini.

G. minister stoji na stališču, da je treba skrbeti za to, da se za vse učiteljstvo, posebno za ono na deželi, zidajo stanovanja.

In v glavnem zaradi tega je stanarina prenesena na občine, a je tudi nekoliko

Gg. šolski upravitelji!

Vaša narodna dolžnost Vam nalaga, da zagotovite svoji šoli nabavo, z rešenjem ministrstva prosvete O. N. br. 36537/25. in O. N. br. 24398/30 odobrenih pomožnih učil v zemljepisnem pouku

Slike z Jadrana in Primorja 12 razb. umetniških barvastih slik Dal-macije in Primorja, izdelanih po naših najslavnejših mojstrih prof. Crnčiču, Kovačeviću in Kršlinu.

Znižana cena Din 296.—

razume se, da skupno z učno knjigo, zavijanjem in poštino. Slike so velike 45x50 cm in so pripravljene tako, da se jih lahko obesi na zid. — Poleg tega, da so te lepe slike v okras šolskih prostorov, so po razpisu ministrstva za vojno in mornarico D. br. 44012/26 in ministrstva notranjih del J. B. br. 20495/26 najprimernejše sredstvo za uspešno propagando za naš Jadran.

Nudite otrokom pri nazornem pouku užitek spoznavanja prirodnih lepot našega morja in Primorja! Budite v otrocih nacionalno zavest z dosego ljubezni do jugoslovnskega Jadrana.

Naročila se pošiljajo na:

Trž. pov. Nakladna knjižara, šolski odio, v Zagrebu, Ilica 52

delo podrejenega jim osebja na tem polju (čl. 104., 105., 106., 114. (toč. 6.), 117. (toč. 29.), 122. (toč. 1.) zakona o narodnih šolah).

Podrobna navodila za ustanavljanje sokolskih društev in kmetskih sokolskih čet in glede dela v njih bo zahtevalo od najbližjih sokolskih društev samo ministrstvo za prosveto in ki jih dobi od saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, jih pošlje vsem prosvetnim oblastvom.

Kraljevske banske uprave, odnosno šolski nadzorniki na teritoriju uprave mesta Beograda, morajo priobčiti to odredbo s podpisom vsem banskim nadzornikom. Sreskim nadzornikom in učiteljem vseh meščanskih in narodnih šol svojega področja ter od njih zahtevati poročilo o izvršitvi tega ukaza. Po prejetih poročilih, obvesti o tem ministrstvo (odsek za narodno izobraževanje) najkasneje do 15. januarja 1931. a na to odredi, da se ta odredba z vso natančnostjo izvede. Vodeči pri tem točno evidenco o vsem tem delu in razvoju vprašanja ter predlagajoč poročila z vsemi statističnimi podatki ministrstvu prosvete.

Znižanje

stanarine učiteljstvu.

(Zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929.)

Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za prosveto po zaslišanju predsednika ministrskega sveta predpisal in objavil zakon o spremembah in dopolnitvah k zakonu o narodnih šolah.

Zakon se glasi:

§ 1. do § 29., odstavek 2. se spremeni in se glasi:

V mestih in trgih (u varošima i varošicama) morejo občine namesto stanovanja dati učiteljem stanarino. Stanarina znaša v Beogradu in Zagrebu 400 Din za vsakega učitelja mesečno, v mestih preko 50.000 prebivalcev 300 Din, v mestih s 30.000 do 50.000 prebivalcev 250 Din, v mestih z manj kot 30.000 prebivalcev 200 Din, v trgih (u varošicama) 150 Din.

§ 2. Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko bo objavljen v »Službenih novinah«.